# INTERPRETAREA SINTAGMEI „O PARTE” DIN ART. 248 ALIN. (1) AL LEGII INSOLVABILITĂȚII ÎN CONTEXTUL RĂSPUNDERII PATRIMONIALE A ORGANELOR DE CONDUCERE

## INTERPRETATION OF THE PHRASE “A PARTY” IN ARTICLE 248 PARAGRAPH (1) OF THE INSOLVENCY LAW IN THE CONTEXT OF THE PROPERTY LIABILITY OF MANAGEMENT BODIES

**CZU: 347.513:347.427:347.4(478)(094.5)** **https://doi.org/10.59295/spd2025j.48**

**Tudor LEȘANU**
ORCID: 0009-0001-3502-0381
E-mail: lesanu.avocat@gmail.com
*Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova*

***Summary.*** *This article examines the legal controversy surrounding the extent of the obligation to cover the debtor's liabilities by the members of the management bodies within the framework of subsidiary liability as regulated by the Insolvency Law. It analyzes the divergent case law resulting from the restrictive interpretation of the phrase "a part" in Article 248 paragraph (1), highlighting the implications of this interpretation on lower-ranking creditors. The article formulates proposals aimed at correcting this normative and practical imbalance. It further argues that such restrictive readings undermine the compensatory function of liability and may distort the principle of equal treatment among creditors. A comparative perspective is also introduced, drawing on foreign legal systems to demonstrate the need for a coherent and functional interpretation aligned with the remedial purpose of insolvency law.*

***Keywords:*** *insolvency, liability, one party, case law, management bodies.*

## INTRODUCERE

Instituția răspunderii subsidiare în procedura de insolvabilitate este concepută pentru a sancționa conduita culpabilă a membrilor organelor de conducere care a generat sau a agravat starea de insolvabilitate a debitorului.

Într-un context economic tot mai complex și imprevizibil, în care riscurile de incapacitate de plată a agenților economici se multiplică, instituirea unui cadru juridic clar privind răspunderea membrilor organelor de conducere capătă o relevanță practică și teoretică sporită. Nu este vorba doar de un mecanism sancționator, ci și de un instrument de restabilire a echilibrului patrimonial afectat prin fapta prejudiciabilă și de descurajare a comportamentului abuziv sau neglijent în administrarea patrimoniului societății.

Mai mult, răspunderea subsidiară trebuie privită și ca o expresie a solidarității juridice între debitor și persoanele care au beneficiat direct sau indirect de gestionarea defectuoasă a activelor, fiind astfel chemați să suporte consecințele materiale ale deciziilor

lor. În lipsa unei aplicări coerente și funcționale a acestei forme de răspundere, însăși finalitatea procedurii de insolvabilitate riscă să fie deturnată, transformând-o într-un mecanism formal lipsit de eficiență reparatorie.

În asemenea considerente abordarea unei reglementări univoce a răspunderii subsidiare este esențială pentru un sistem juridic modern, care să protejeze eficient interesele economice ale statului, cât și ale mediului privat și să promoveze responsabilitatea în cadrul organelor de conducere din cadrul persoanelor juridice. Într-o economie în care interdependențele dintre creditori și debitori sunt din ce în ce mai complexe, iar impactul falimentelor poate produce efecte sistemice, calitatea normei juridice și a interpretării acesteia capătă un rol central.

## METODE ȘI MATERIALE

Demersul științific realizat în cadrul prezentului studiu se fundamentează pe o abordare integrativă, deopotrivă teoretico-normativă și jurisprudențială, menită să clarifice conținutul și aplicabilitatea sintagmei „o parte" din art. 248 alin. (1) al Legii insolvabilității nr. 149/2012. Analiza se axează pe examinarea critică a textului legal, corelat cu practica judiciară recentă și opiniile doctrinare relevante din spațiul național și comparat.

Una din cele mai contradictorii interpretări promovate în jurisprudență se referă la mărimea creanțelor creditorilor ce pot fi recuperate prin prisma acestei instituții datorate sintagmei de "*o parte*" prevăzute în cuprinsul normei de la art. 248 alin. (5) din cuprinsul Legii insolvabilității [1].

Textul art. 248 alin. (1) a generat o practică judiciară controversată, în care instanțele limitează întinderea răspunderii persoanelor culpabile doar la creanțele validate de rang superior (garantate și rangurile II – V), excluzând din sfera răspunderii creanțele de rang inferior (dobânzi, penalități, împrumuturi ale asociaților).

Pentru o mai bună înțelegere a problematicii analizate, este utilă raportarea la un exemplu din jurisprudență [2]. În cauza respectivă, lichidatorul a formulat o cerere de atragere la răspundere subsidiară a administratorului statutar și asociat unic al debitorului insolvabil, solicitând obligarea acestuia la repararea integrală a prejudiciului cauzat masei credale, în cuantum de 25 000 000 lei. Potrivit cererii, această sumă includea creanțe validate în cuantum de 8 015 657,93 de lei, încadrate în rangul V, iar restul sumei reprezenta creanțe validate cu un rang inferior.

Instanța de insolvabilitate a admis acțiunea doar în parte, reținând temeinicia argumentelor lichidatorului în privința prejudiciului aferent creanțelor de rangul V și dispunând încasarea acestuia de la persoana vizată. În ceea ce privește partea din prejudiciu corespunzătoare creanțelor de rang inferior, instanța a respins cererea, fără a infirma existența prejudiciului, ci motivând doar că acesta nu ar fi susceptibil de acoperire în temeiul răspunderii reglementate de art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilității.

O asemenea soluție judiciară poate genera confuzie pentru cei nefamiliarizați cu ierarhia creanțelor în cadrul procedurii de insolvabilitate. Deși, instanța constată existența unui prejudiciu total, executarea în sarcina organului de conducere se dispune doar pen-

tru partea corespunzătoare creanțelor de rang prioritar (rangul V), lăsând fără acoperire partea restantă aferentă creanțelor subordonate. Această practică ridică probleme importante de interpretare a sintagmei „o parte" din art. 248 alin. (1), precum și asupra sferei prejudiciului reparabil în cadrul mecanismului de răspundere subsidiară. Motivele reținute în jurisprudență pentru justificarea respingerii acțiunilor în partea încasării din contul membrilor organelor de conducere a prejudiciului în mărimea creanțelor de rang inferior se referă la sintagma „*o parte*" din conținutul art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilității. În așa mod de către majoritatea judecătorilor se apreciază că prin reglementarea acestui text legiuitorul a urmărit recuperarea pe cale judiciară doar a creanțelor de bază, fără cele de rang inferior.

Privită în esență această problematică este generată de textul laconic propus de legiuitor, precum și omisiunea Plenului Curții Supreme de Justiție de a veni cu o explicare a înțelesului sintagmei analizate. În primul rând, menționarea sintagmei „*o parte*" în textul legii nu este întâmplătoare și cu atât mai mult nu a fost introdusă în sensul aplicat de instanțele naționale.

Opera legiuitorului român, de la care s-a inspirat proiectul Legii insolvabilității, s-a fundamentat pe unele raționamente logice, or însuși textul legii ne spune că „ ... de membrii (*la plural*) organelor lui de conducere şi/sau de supraveghere, precum şi de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvabilitatea...". În așa mod sunt multe situații în care răspunzători de starea de insolvabilitate este și administratorul, sau pot fi mai mulți, contabilul-șef, fondatorul ș.a. În acest caz, administratorul insolvabilității/lichidatorul urmează să stabilească culpabilitatea fiecăruia în parte și cel mai important, suma prejudiciului cauzat de fiecare cu vinovăție.

La modul practic dacă administratorul a cauzat un prejudiciu de 700 000 de lei, contabilul-șef a cauzat un prejudiciu de 300 000 de lei, iar prejudiciul rămas nesastifăcut pentru creditori este în mărime de 1 000 000 lei, evident că instanța va dispune încasarea parțială a acestui prejudiciu de la toți cei culpabili și anume, o parte în mărime de 700 000 de lei din contul administratorului aflată în raport de cauzalitate cu prejudiciul cauzat de el, iar cealaltă parte în mărime de 300 000 lei din contul contabilului-șef aflată în raport de cauzalitate cu prejudiciul cauzat prin acțiunile acestuia.

În consecință modul în care se aplică în jurisprudență înțelesul acestei sintagme „o parte" este contrar scopului legii, atrăgând în același timp și o serie de inadvertențe grave. Aplicarea practică a acestei răspunderi nu poate fi redusă la o interpretare literală și fragmentară, care să limiteze răspunderea membrilor organelor de conducere doar la creanțele prioritare. Dimpotrivă, exigențele unei justiții funcționale și ale unei protecții efective a creditorilor impun o interpretare orientată spre finalitatea reparatorie a instituției și spre echitatea raporturilor juridice. Distorsiunile produse prin aplicarea unei grile selective în determinarea prejudiciului reparabil afectează coerența sistemului și subminează încrederea în mecanismul de protecție oferit de procedura de insolvabilitate. Astfel, se impune revalorizarea principiilor fundamentale ale răspunderii delictuale și racordarea practicii judiciare la exigențele unei abordări sistemice și echitabile.

## REZULTATE ȘI DISCUȚII

Primul aspect problematic rezidă în faptul că creanțele neacoperite de rangul VI care la moment practic nu se încasează, la fel constituie un prejudiciu pentru creditor. Excluderea creanțelor de rangul VI din sfera prejudiciului reparabil atrage consecințe negative majore. În primul rând, ea ignoră faptul că și aceste creanțe reprezintă pierderi reale pentru creditori. De exemplu, dacă un creditor ar fi primit la timp plata principalului, ar fi putut investi sau valorifica această sumă, generând beneficii patrimoniale. În caz contrar, pierderea acestor dobânzi sau penalități este evidentă și cuantificabilă.

În al doilea rând, această abordare penalizează creditorii care au încercat să sprijine societatea debitoare – inclusiv asociații care au acordat împrumuturi. Legea prevede înscrierea acestor creanțe la rangul VI (art. 43 alin. (6) lit. d)), dar nu exclude posibilitatea recuperării lor pe calea răspunderii subsidiare, dacă fapta prejudiciabilă se află în raport de cauzalitate cu starea de insolvabilitate. Limitarea arbitrară a acestor creanțe contravine principiului echității și descurajează implicarea financiară a investitorilor în redresarea societăților în dificultate.

O asemenea soluție considerăm că ridică problema echității întrucât, pe de o parte avem un prejudiciu al creditorului, iar pe de altă parte avem fapte prejudiciabile care se pliază pe răspunderea subsidiară. În schimb prin respingerea acțiunii în partea încasarea acestor sume, rezultă că instanțele protejează persoana de rea-credință în detrimentul unui creditor diligent care nu își poate recupera prejudiciul.

O altă inadvertență reținută prin prisma jurisprudenței se referă la norma art. 43 alin. 6 lit. d) din Legea insolvabilității, care prevede că la rangul VI se înscriu și creanțele rezultate din împrumuturile unui asociat, acționar sau membru al debitorului ori ale persoanelor afiliate. Acest fapt presupune că un creditor care dorește să ajute societatea debitoare acordând un credit și cel mai important, care nu răspunde pentru intentarea procedurii de insolvabilitate, nu își va putea recupera creanțele în rezultatul jurisprudenței naționale. O asemenea abordare de aplicare a textului de lege este deosebit de inechitabilă și lipsită de corectitudine.

Din analiza substanțială a aplicării forme de răspundere subsidiare observăm că această interpretare, deși susținută de unele instanțe, nu reiese în mod necesar din textul legii și contravine sensului urmărit reieșind din următoarele considerente:

- Prejudiciul real suferit de creditor nu se limitează doar la creanțele de rang superior, ci include și accesoriile, dobânzile și alte sume de rang inferior;
- O asemenea interpretare naște inechitate față de creditorii de bună-credință, în special cei care, în încercarea de a salva societatea au acordat împrumuturi (rangul VI);
- Protejarea indirectă a membrilor de conducere vinovați, în detrimentul creditorilor;
- Excluderea principiului proporționalității, de vreme ce fiecare membru ar trebui să răspundă în raport cu fapta sa și prejudiciul cauzat.

În interpretarea corectă a sintagmei legale administratorul/lichidatorul nu poate să înainteze acțiunea în răspundere subsidiară imediat după validarea creanțelor și consemnarea acestora în Tabel de judecător, ci acțiunea este/trebuie să fie admisibilă doar după: a) valorificarea tuturor bunurilor în procedura falimentului, sau b) realizarea măsurilor prevăzute în plan, doar după acest moment, administratorul/lichidatorul constată mărimea neacoperită a prejudiciului și înaintează acțiunea dată.

Raționamentul opiniei expuse mai sus rezidă și în faptul că textul legii „*o parte*" semnifică, că fiecare persoană culpabilă pentru o faptă prejudiciabilă răspunde proporțional prejudiciului cauzat prin fapta, altfel spus fiecare achită partea sa de culpă, or regula solidarității decade în situația în care pot fi determinate faptele și prejudiciul fiecărei persoane vinovate.

Anume pentru acest aspect, instanțele trebuie să dispună încasarea acelei părți din pasiv sau tot pasivul dacă a rămas neacoperit și se află în limitele faptelor prejudiciabile săvârșite cu vinovăție de persoana responsabilă și, respectiv încetarea consolidării unei practici judecătorești greșite de a nu încasa când există motive suma prejudiciului neacoperit a creanțelor de rang inferior.

În susținerea unei asemenea abordări evidențiem poziția prof. Ion Turcu care opinează că „judecătorul-sindic nu este îngrădit în puterea de a-i obliga pe conducători și la plata întregului pasiv rămas neacoperit după lichidarea averii debitorului. Textul art. 138 alin. 1 din Legea privind procedura insolvenței nu trebuie să fie interpretat în sensul că persoanele răspunzătoare nu ar putea fi obligate să suporte întregul pasiv rămas neacoperit, ci în sensul ca fiecare dintre persoanele răspunzătoare să poată fi obligată individual, caz în care faptele acestor persoane sunt diferite și prejudiciul cauzat de fiecare faptă poate fi precis determinat" [3, p. 662], poziție adoptată și de practica judecătorească română.

În mod similar și autorii Tratatului practic de insolvență din cadrul Institutului Național pentru Pregătirea Practicienilor în Insolvență au adoptat aceeași poziție clară și univocă pe acest aspect, remarcând că, „răspunderea pentru insolvență se va angaja, prin urmare, pentru acea parte din pasiv (sau, eventual, pentru tot pasivul) aflată în raport de cauzalitate cu fapta ilicită, deci care este imputabilă persoanei respective" [4, p.819].

## CONCLUZII

Interpretarea restrânsă a noțiunii „o parte" din art. 248 alin. (1) conduce la o aplicare deficitară a răspunderii subsidiare, contrară spiritului și scopului legii. O interpretare teleologică și corelată cu principiile generale ale răspunderii civile impune antrenarea răspunderii proporțional cu prejudiciul cauzat, indiferent de rangul creanței, pentru a asigura o protecție echitabilă și efectivă creditorilor.

Într-un sistem de drept coerent, repararea prejudiciului nu poate fi condiționată de rangul creanței, ci trebuie corelată exclusiv cu fapta culpabilă și efectele sale concrete. A introduce o ierarhie valorică între prejudicii – doar în funcție de poziția creditorului în tabel – înseamnă a transforma răspunderea delictuală într-un mecanism formalist, care

își pierde esența reparatorie. O astfel de abordare alterează principiul bunei-credințe în raporturile dintre creditor și debitor, promovând implicit impunitatea în fața faptelor ilicite, doar pentru că au cauzat prejudicii „mai puțin preferențiale".

Scopul legiuitorului nu a fost acela de a fragmenta dreptul la reparație în funcție de ranguri, ci de a permite individualizarea răspunderii în raport cu contribuția concretă a fiecărui membru al organului de conducere. Din acest motiv, „o parte" trebuie înțeleasă ca partea din prejudiciu ce decurge din fapta proprie și care poate acoperi întreg pasivul, dacă acesta este rezultatul acțiunii culpabile a unei singure persoane.

Concluzionând asupra sensului legal al sintagmei „*o parte*" din cuprinsul art. 248 alin. (1) al Legii insolvabilității, deducem că se încasează acea parte sau prejudiciul deplin din contul membrilor organelor de conducere ale debitorului pentru faptele imputabile acestora săvârșite cu vinovăție; se încasează prejudiciul cauzat în mărime deplină, dar în limitele mărimii neacoperite a pasivului rezultat din Tabelul definitiv consolidat al creanțelor debitorului, inclusiv și de rangul VI, or persoana vinovată nu poate să plătească mai mult decât prejudiciul neacoperit cauzat creditorilor, ceea ce ar contraveni iarăși scopului procedurii de insolvabilitate.

Concomitent, pentru a îngrădi fundamentarea acestei practici incorecte a instanțelor de insolvabilitate considerăm de *lege ferenda* ca fiind necesară modificarea cuprinsului alin. (1) al art. 248 al Legii insolvabilității, în scopul asigurării intereselor legalității și principiului nemijlocirii răspunderii integrale pentru prejudiciile cauzate de organele de conducere ale debitorului, în următoarea redacție: „*... instanța de insolvabilitate poate dispune ca o parte sau întregul pasiv al debitorului ajuns în stare de insolvabilitate...*".

**REFERINȚE:**

1. Legea insolvabilității. Nr. 149 din 29.06.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.09.2012, nr. 193-197/663.
2. Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central nr. 2i-53-1/18 din 05.12.2019. https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/1cf7c5b0-41fc-48a2-9-cec-23d9bb89a948. (accesat la 09.07.2025).
3. Turcu, Ion. *Legea procedurii insolvenței. Comentariu pe articole*. București: C.H.Beck, 2012, 808 p.
4. Deli-Diaconescu, Andreea. Moțiu, Florin ș.a. *Tratat practic de insolvență*. București: Hamangiu, 2014, 1136 p.

***N.B.*** *articolul este elaborat în cadrul programului de doctorat la specialitatea științifică 553.01 – drept civil. Tema de cercetare „Răspunderea membrilor organelor de conducere ale debitorului –formă specială de răspundere delictuală".*